

ΠΑΡΑΘΕΜΑΤΑ

Σκληρότητα των δοντιών	24	Διαταραχές του μυϊκού συστήματος	146
Καρκίνος του στομάχου	27	Αναβολικά	147
Γαστρίτιδα-Πεπτικό έλκος	27	Η νόσος Parkinson: Μια ασθένεια που σχετίζεται με τη μείωση παραγωγής νευροδιαβιβαστών	159
Δυσκοιλιότητα και διάρροια	29	Μηγιγγίτιδα	166
Κίρρωση του ήπατος	31	Το εγκεφαλονωτιαίο υγρό	167
Χολολιθιάσεις	32	Νόσος Alzheimer	171
Ίκτερος	32	Χαρτογράφηση των λειτουργιών του εγκεφάλου	173
Πρόσθετα τροφίμων	37	Μεταιχμιακό σύστημα	174
Παχυσαρκία	42	Ηλεκτροεγκεφαλογράφημα	175
Λιποκύτταρα	43	Αναλγησία και υπεραλγησία	186
Ψυχογενής ανορεξία	43	Προβλήματα που αφορούν την εστίαση	190
Βουλιμία	44	Γλαύκωμα	191
Ρύθμιση της καρδιακής λειτουργίας	52	Μεταμόσχευση κερατοειδούς	193
Προβλήματα στη λειτουργία του κυκλοφορικού συστήματος	61	Στερεοσκοπική όραση	194
Αγγειοπλαστική-Bypass	63	Ήχοι	197
Γιατί το αίμα πρέπει να διατηρείται υγρό	70	Αδενοϋπόφυση	208
Χωρητικότητα των πνευμόνων	91	Νευροϋπόφυση	209
Αν καπνίζεις...	96	Διαταραχές στη λειτουργία των ενδοκρινών αδένων	211
Μεταμόσχευση νεφρού	110	Οργανογένεση	232
Ουρολοιμώξεις	111	Τα μονοζυγωτικά δίδυμα	235
Αιμοκάθαρση-Τεχνητός νεφρός	112	Προγενετικός έλεγχος	237
Υποθερμία	118	Τα πλεονεκτήματα του θηλασμού	240
Κάταγμα	129	Εξωσωματική γονιμοποίηση	241
Ηλεκτρομυογράφημα	144		
Κράμπα	146		

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

A

Αγγειώδες σπείραμα	Άθροισμα τριχοειδών σε ένα νεφρώνα, το οποίο περιβάλλεται από το έλυτρο του Bowman, όπου διεξάγεται η διήθηση του αίματος υπό πίεση.
Αδαμαντίνη	Συστατικό, που καλύπτει τη μύλη των δοντιών. Η σκληρότερη ουσία του ανθρώπινου σώματος.
Αδένας	Ομάδα επιθηλιακών κυττάρων, που είναι εξειδικευμένα στην έκκριση μίας ουσίας.
Άθροιστικό σωληνάριο	Σωλήνας, που συλλέγει τα ούρα πολλών νεφρώνων για απέκκριση.
Αιδοίο	Το εξωτερικό γεννητικό όργανο της γυναίκας.
Αιμοπετάλια	Κύτταρα του αίματος, απαραίτητα για τη διαδικασία της πήξης του.
Αιμοσφαιρίνη	Πρωτεΐνη των ερυθροκυττάρων, που περιέχει σίδηρο και είναι εξειδικευμένη στη μεταφορά των αναπνευστικών αερίων.
Αισθητήρια όργανα	Όργανα εξειδικευμένα για την υποδοχή συγκεκριμένων ερεθισμάτων.
Αισθητική οδός	Η διαδρομή που ακολουθούν οι νευρικές ώσεις από τους αισθητικούς υποδοχείς της περιφέρειας προς το ΚΝΣ.
Αισθητικοί υποδοχείς	Νευρικά κύτταρα, τα οποία απαντούν στις μεταβολές του περιβάλλοντος με αλλαγές στο δυναμικό της μεμβράνης τους.
Ακτίνη	Πρωτεΐνη, που έχει τη μορφή λεπτών νηματίων και συναντάται κυρίως στα μυϊκά κύτταρα.
Αλλαντοϊκή μεμβράνη	Εξωεμβρυϊκή μεμβράνη, από την οποία σχηματίζονται τα αγγεία του ομφάλιου λώρου.
Αμνιακός σάκος	Εξωεμβρυϊκή μεμβράνη, η οποία περιβάλλει και προστατεύει το έμβρυο. Μεταξύ της μεμβράνης αυτής και του εμβρύου υπάρχει το αμνιακό υγρό.
Αμνιοπαρακέντηση	Η λήψη μικρής ποσότητας αμνιακού υγρού για χρωμοσωμικό και βιοχημικό έλεγχο του εμβρύου.
Αμυλάση	Ένζυμο του σάλιου, που διασπά το άμυλο και το γλυκογόνο σε δισακχαρίτες.
Αμφιβληστροειδής χιτώνας	Φωτοευαίσθητος χιτώνας, που επενδύει το εσωτερικό του οφθαλμικού βολβού. Περιέχει νευρικά κύτταρα με απολήξεις, ραβδία και κωνία, που περιέχουν φωτοευαίσθητες χρωστικές.
Ανερέθιστη περίοδος	Το χρονικό διάστημα μετά τη διέγερση, κατά το οποίο ένας νευρώνας δεν απαντά σε νέο ερέθισμα.
Ανταγωνιστής μυς	Ο μυς που συνεργάζεται με τον κύριο μυ προκειμένου να γίνει μια συγκεκριμένη κίνηση.
Αντανακλαστικό	Στερεότυπη, άμεση απάντηση του οργανισμού σε συγκεκριμένα ερεθίσματα.
Αντανακλαστικό τόξο	Νευρική οδός, που περιλαμβάνει αισθητικό, ενδιάμεσο και κινητικό νεύρο. Αποτελεί τη δομική και λειτουργική μονάδα του αντανακλαστικού.
Αντιδιουρητική ορμόνη	Ορμόνη, που εκκρίνεται από την υπόφυση και ρυθμίζει την ποσότητα του νερού που επαναρροφάται από τους νεφρούς.
Αντλία Na^+/K^+	Μηχανισμός ενεργητικής μεταφοράς στη μεμβράνη του νευρώνα, μέσω του οποίου μεταφέρεται Na^+ στο εξωτερικό και K^+ στο εσωτερικό του κυττάρου, σε αναλογία 3 ιόντα νατρίου για κάθε 2 ιόντα καλίου.
Αορτή	Η μεγαλύτερη αρτηρία της μεγάλης κυκλοφορίας του αίματος

Απέκκριση Απλή μυϊκή συστολή Άρθρωση	Η αποβολή των παραπροϊόντων του μεταβολισμού από τον οργανισμό. Η συστολή της μυϊκής ίνας με την επίδραση ενός απλού ερεθίσματος. Σύνδεση δύο ή περισσότερων οστών με τη συμμετοχή ενός μαλακότερου ιστού.
Αρτηρίδια Αρτηρίες	Αγγεία, που μεταφέρουν το αίμα από τις αρτηρίες στα τριχοειδή. Αγγεία, που μεταφέρουν το αίμα από την καρδιά στα αρτηρίδια και χαρακτηρίζονται από παχιά και ελαστικά τοιχώματα, πλούσια σε μυϊκό ιστό.
Αυλάκωση	Οι κυτταρικές διαιρέσεις του γονιμοποιημένου ωαρίου. Οι διαιρέσεις αυτές δεν ακολουθούνται από αύξηση του κυτταροπλάσματος και γι' αυτό το άθροισμα των κυττάρων που προκύπτει (μορίδιο) έχει το ίδιο σχεδόν μέγεθος με το γονιμοποιημένο ωάριο.
Αυτόνομο Νευρικό Σύστημα	Το τμήμα του ΝΣ που ελέγχει τους λείους μυς, την καρδιά και τους αδένες. Αποτελείται από το παρασυμπαθητικό και το συμπαθητικό νευρικό σύστημα.
B	
Βαλβίδες	Μεμβρανώδεις σχηματισμοί των τοιχωμάτων των φλεβών ή της καρδιάς, που επιτρέπουν τη μονόδρομη ροή του αίματος.
Βιταμίνες	Απαραίτητες οργανικές ενώσεις, που συνήθως είναι τμήματα συνενζύμων. Ο οργανισμός τις προμηθεύεται κυρίως από την τροφή του.
Βλαστίδιο	Πρώιμο στάδιο εμβρυϊκής ανάπτυξης. Συνίσταται από μία κοίλη σφαίρα κυττάρων.
Βλέννα	Παχύρρευστο έκκριμα γλυκοπρωτεϊνικής φύσης, που εκκρίνεται από ειδικά κύτταρα.
Βλεννογόνος	Χιτώνας, που επενδύει εσωτερικές κοιλότητες του οργανισμού. Αποτελείται κυρίως από επιθηλιακά κύτταρα, που εκκρίνουν βλέννα.
Βολβουρηθραίοι αδένες	Μικροί αδένες σχήματος μπιζελιού, που βρίσκονται κάτω από τον προστάτη.
Βρόγχος	Ένας από τους δύο κλάδους της τραχείας, που οδηγεί στους πνεύμονες. Διαιρείται συνεχώς σε μικρότερες διακλαδώσεις σχηματίζοντας το βρογχιακό δέντρο.
Γ	
Γάγγλια	Μικρές μάζες νευρικού ιστού, που αποτελούνται κυρίως από σώματα νευρικών κυττάρων. Βρίσκονται στο ΠΝΣ.
Γαλακτωματοποίηση	Επεξεργασία, που γίνεται στα λίπη με την επίδραση της χολής και επιτρέπει στην υδατοδιαλυτή παγκρεατική λιπάση να τα διασπάσει.
Γαστέρα	Το κεντρικό τμήμα ενός μακρού σκελετικού μυός.
Γαστρικό υγρό	Υγρό, που εκκρίνεται από τους γαστρικούς αδένες του στομάχου και περιέχει ένζυμα, υδροχλωρικό οξύ και τον ενδογενή παράγοντα.
Γήρανση	Προοδευτικές αλλαγές, που οδηγούν σε μείωση των φυσιολογικών λειτουργιών του οργανισμού και τελικά στο θάνατο.
Γλωττίδα	Το άνοιγμα του λάρυγγα κάτω από την επιγλωττίδα.
Δ	
Διάρθρωση Διαφοροποίηση	Σύνδεση οστών, που επιτρέπει σχετικά μεγάλη κινητικότητα. Η πορεία κατά την οποία ένα κύτταρο γίνεται εξειδικευμένο, ώστε να επι-

Διάφραγμα	τελεί μία συγκεκριμένη λειτουργία. Πλατύς μυς σε σχήμα θόλου, ο οποίος διαχωρίζει τη θωρακική από την κοιλιακή κοιλότητα. Συμμετέχει στην αναπνοή.
Δυναμικό ενεργείας	Οι αλλαγές (αναστροφή και επαναφορά του δυναμικού ηρεμίας) που παρατηρούνται στο δυναμικό ηρεμίας του νευρικού κυττάρου μετά την επίδραση ερεθίσματος που έχει τιμή μεγαλύτερη από μία οριακή.
Δυναμικό ηρεμίας	Το δυναμικό της μεμβράνης του νευρικού κυττάρου όταν αυτό δε μεταφέρει νευρικές ώσεις. Οφείλεται στην ανισοκατανομή των φορτίων στις δύο πλευρές της μεμβράνης, και είναι περίπου -70 mV
E	
Εγκεφαλικά νεύρα	Τα δώδεκα ζεύγη νευρών που εκφύονται από τον εγκέφαλο.
Εγκεφαλονωτιαίο υγρό	Υγρό, που βρίσκεται στις κοιλίες του εγκεφάλου, στον υπαραχνοειδή χώρο και στο σπονδυλικό σωλήνα. Παράγεται συνεχώς από κύτταρα στις κοιλίες του εγκεφάλου.
Εκτελεστικά όργανα	Οι αδένες και οι μύες στους οποίους φτάνουν οι εντολές από το ΚΝΣ, και μέσω των οποίων ο οργανισμός απαντά στις αλλαγές του περιβάλλοντος
Έκφυση	Το άκρο του μυός που προσφύεται στο οστό που δεν κινείται.
Έλυτρο του Bowman	Μία κοιλότητα με διπλό τοίχωμα, στην αρχή του νεφρώνα, γύρω από το αγγειώδες σπείραμα.
Έμμορφα συστατικά	Τα κύτταρα του αίματος (ερυθροκύτταρα, λευκοκύτταρα και αιμοπετάλια).
Εμφύτευση	Η προσκόλληση του εμβρύου στο ενδομήτριο με τη βοήθεια προεκβολών του τροφοβλάστη.
Ενδομήτριο	Ο βλεννογόνος χιτώνας που περιβάλλει εσωτερικά τη μήτρα και που υφίσταται τις διάφορες μεταβολές κατά τον ενδομήτριο κύκλο.
Ενδομήτριος κύκλος	Οι περιοδικές αλλαγές που συμβαίνουν στο ενδομήτριο.
Ενδομύιο	Ινίδια κολλαγόνου, που περιβάλλουν τις σκελετικές μυϊκές ίνες.
Εξοικείωση υποδοχέα	Η εξασθένηση και τελικά η εξάλειψη του δημιουργούμενου αισθήματος, όταν στον υποδοχέα επιδρά συνεχώς το ίδιο ερέθισμα.
Εξωεμβρυϊκές μεμβράνες	Μεμβράνες, που δεν είναι μέρος του εμβρύου, αλλά είναι απαραίτητες για την ανάπτυξή του.
Επιδιδυμίδα	Σφιχτά περιελιγμένος σωλήνας στο πίσω μέρος κάθε όρχεως, μέσα στον οποίο ωριμάζουν και αποθηκεύονται προσωρινά τα σπερματοζωάρια.
Επιθηλιακός ιστός	Είδος ιστού, ο οποίος επενδύει εσωτερικά κοιλότητες και καλύπτει την εξωτερική επιφάνεια του σώματος.
Επιμύιο	Συνδετικός ιστός, που περιβάλλει ολόκληρο το μυ.
Ερέθισμα	Αλλαγή στο εξωτερικό ή εσωτερικό περιβάλλον του οργανισμού, που προκαλεί την αντίδρασή του.
Ερειστικός ιστός	Τύπος ιστού, του οποίου τα κύτταρα βρίσκονται μέσα σε μεσοκυττάρια ουσία.
Ερυθρός μυελός των οστών	Ιστός, που παράγει τα κύτταρα του αίματος και, στους ενήλικες, βρίσκεται στις μυελοκυψέλες της σπογγώδους ουσίας των οστών.
Εφηβεία	Στάδιο ανάπτυξης, κατά το οποίο το αναπαραγωγικό σύστημα γίνεται λειτουργικό.

Z**Ζυγωτό**

Το διπλοειδές κύτταρο, το οποίο προέρχεται από τη σύντηξη των δύο γαμετικών κυττάρων.

H**Ήπαρ**

Ο μεγαλύτερος αδένας του σώματος που είναι προσαρτημένος στο γαστρεντερικό σωλήνα. Παράγει χολή, συνθέτει τις περισσότερες από τις πρωτεΐνες του πλάσματος, συμβάλλει στην αποτοξίνωση του οργανισμού, παίρνει μέρος στο μεταβολισμό και αποθηκεύει γλυκογόνο.

Θ**Θάλαμος**

Μάζες φαιάς ουσίας στο διάμεσο εγκέφαλο του στελέχους, από όπου περνάνε οι αισθητικές νευρικές οδοί.

Θρομβίνη

Ένζυμο, που μετατρέπει το ινωδογόνο σε ινώδες κατά τη διαδικασία της πήξης του αίματος.

I**Ινωδογόνο**

Πρωτεΐνη του πλάσματος, που μετατρέπεται σε ινώδες κατά τη διαδικασία πήξης του αίματος.

Ίριδα

Έγχρωμος δίσκος μπροστά από τον κρυσταλλοειδή φακό. Περιέχει λείες μυϊκές ίνες, που ρυθμίζουν αντανακλαστικά τη διάμετρο της κόρης του οφθαλμού.

Ισομετρική συστολή

Είδος μυϊκής συστολής, κατά την οποία ο μυς δε βραχύνεται

Ιστονική συστολή

Είδος μυϊκής συστολής, κατά την οποία ο μυς βραχύνεται και παράγει έργο.

K**Καρδιακός μυϊκός ιστός**

Είδος μυϊκού ιστού, του οποίου οι ίνες εμφανίζουν γραμμώσεις. Η συστολή των ινών του γίνεται χωρίς τη θέλησή μας.

Κατάποση

Η μεταφορά του βλωμού (μπουκιές) και των υγρών από το στόμα στο στομάχι

Κατάφυση

Το άκρο του μυός που προσφύεται στο οστό που κινείται.

Κέντρο Broca

Το κέντρο λόγου, το οποίο βρίσκεται στο πρόσθιο τμήμα του μετωπιαίου λοβού.

Κερατοειδής

Το πρόσθιο διαφανές τμήμα του σκληρού χιτώνα του οφθαλμικού βολβού. Αποτελείται από στρώματα κολλαγόνου και στερείται αιμοφόρων αγγείων. Παίζει σημαντικό ρόλο στη διάθλαση των ακτίνων του φωτός.

Κινητική μονάδα

Ο κινητικός νευρώνας και το σύνολο των μυϊκών ινών τις οποίες αυτός νευρώνει.

Κινητική οδός

Η διαδρομή που ακολουθούν οι νευρικές ώσεις από το ΚΝΣ προς τα εκτελεστικά όργανα

Κοίλη φλέβα

Φλέβα της μεγάλης κυκλοφορίας, που επαναφέρει το αίμα στο δεξιό κόλπο της καρδιάς. Υπάρχει η άνω και η κάτω κοίλη φλέβα.

Κοιλίες της καρδιάς

Κοιλότητες στο κατώτερο τμήμα της καρδιάς, δεξιά και αριστερή.

Κοιλίες του εγκεφάλου

τέσσερις κοιλότητες στα ημισφαίρια και στο στέλεχος του εγκεφάλου (δύο πλευρικές στα ημισφαίρια, μία εγκάρσια κάτω από το μεσολόβιο και μία στο στέλεχος), που επικοινωνούν μεταξύ τους και με τον κεντρικό σωλήνα του νωτιαίου μυελού. Είναι γεμάτες με εγκεφαλονωτιαίο υγρό.

**Κοκκίωδη λευκοκύτταρα
Κόλποι**

Λευκοκύτταρα, που περιέχουν κοκκία στο κυτταρόπλασμά τους. Κοιλότητες στο ανώτερο τμήμα της καρδιάς, πάνω από τη δεξιά και την αριστερή κοιλία.

Κοχλίας

Τμήμα του εσωτερικού αυτιού, στο οποίο βρίσκεται το υποδεκτικό όργανο της ακοής (όργανο του Corti).

Κρυσταλλοειδής φακός

Αμφίκυρτος ελαστικός φακός, που χρησιμεύει στη δημιουργία του ειδώλου πάνω στον αμφιβληστροειδή.

**Κύριος μυς
Κυψελίδα**

Ο μυς ο οποίος συστέλλεται, για να γίνει μία συγκεκριμένη κίνηση. Κηρώδης ουσία, που παράγεται από κύτταρα του τοιχώματος του ακουστικού πόρου.

Κωνία

Φωτοϋποδοχείς του αμφιβληστροειδούς, που παρέχουν τη δυνατότητα έγχρωμης όρασης σε συνθήκες επαρκούς φωτισμού.

Λ**Λάρυγγας**

Όργανο από χόνδρο, που βρίσκεται μεταξύ του φάρυγγα και της τραχείας. Περιέχει τις φωνητικές χορδές.

Λάχνες

Προεκβολές του βλεννογόνου του λεπτού εντέρου, που αυξάνουν την απορροφητική επιφάνεια του.

Λείος μυϊκός ιστός

Μυϊκός ιστός, του οποίου οι ίνες δεν εμφανίζουν γραμμώσεις. Η συστολή των ινών του γίνεται χωρίς τη θέλησή μας.

Λεκιθικός σάκος

Εξωεμβρυϊκή μεμβράνη, η οποία χρησιμεύει για την παραγωγή κυττάρων του αίματος κατά τα πρώτα στάδια της εμβρυογένεσης.

Λεμφικό σύστημα

Μονόδρομο σύστημα αγγείων, που παραλαμβάνει το υγρό των ιστών, (μεσοκυττάριο υγρό), το φιλτράρει και το μεταφέρει στις φλέβες.

Λέμφος

Υγρό, που έχει την ίδια σύσταση με το υγρό των ιστών (μεσοκυττάριο υγρό), και μεταφέρεται με τα λεμφαγγεία.

Λευκή ουσία

Περιοχές στον εγκέφαλο και στο νωτιαίο μυελό, που αποτελούνται κυρίως από νευράξονες με έλυτρο μυελίνης.

Λιπάση

Παγκρεατικό ένζυμο, που διασπά τα τριγλυκερίδια (λίπη) στο λεπτό έντερο.

Μ**Μεγάλη κυκλοφορία**

Το τμήμα του κυκλοφορικού συστήματος που τροφοδοτεί όλα τα σημεία του σώματος με οξυγονωμένο αίμα.

Μεταβολισμός

Το σύνολο των βιοχημικών αντιδράσεων που γίνονται στον οργανισμό. Περιλαμβάνει τον αναβολισμό και τον καταβολισμό.

Μήνιγγες

Τρεις μεμβράνες, που περιβάλλουν τον εγκέφαλο και το νωτιαίο μυελό: η χοριοειδής (εσωτερικά), η αραχνοειδής και η σκληρή (εξωτερικά). Ανάμεσα στη χοριοειδή και στην αραχνοειδή δημιουργείται ο υπαραχνοειδής χώρος, στον οποίο κυκλοφορεί το εγκεφαλονωτιαίο υγρό.

Μήτρα

Το εσωτερικό γεννητικό όργανο στις γυναίκες, μέσα στο οποίο αναπτύσσεται το έμβρυο.

Μικρολάχνες	Μικροσκοπικές προεκβολές της κυτταρικής μεμβράνης των επιθηλιακών κυττάρων, τα οποία βρίσκονται στις λάχνες.
Μνήμη	Η ικανότητα αποθήκευσης και ανάκλησης πληροφοριών και αισθήσεων. Διακρίνεται σε βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη.
Μορίδιο	Ένα σφαιρικό συσσωμάτωμα κυττάρων, που προέρχεται από το ζυγωτό με μιτωτικές διαιρέσεις.
Μυϊκή δέσμη	Σύνολο μυϊκών ινών σε παράλληλη διάταξη.
Μυϊκή ίνα	Κύτταρο του μυϊκού ιστού, που χαρακτηρίζεται από την ικανότητα για συστολή.
Μυϊκό σύστημα	Το σύνολο των μυών του σώματος
Μυϊκός κάματος	Μερική ή ολική ανικανότητα του μυός για συστολή.
Μυϊκός τόνος	Συνεχής, μικρής έντασης, τετανική ισομετρική συστολή των μυών.
Μυογράφημα	Η γραφική παράσταση της μυϊκής συστολής.
Μυοσίνη	Πρωτεΐνη των μυϊκών κυττάρων, που έχει τη μορφή παχέων νηματίων.
Μυοσφαιρίνη	Πρωτεΐνη των μυών, ανάλογη της αιμοσφαιρίνης, που δεσμεύει το οξυγόνο.
Μυς	Συσταλό όργανο, που αποτελείται από μυϊκές ίνες, από συνδετικό ιστό και από νεύρα.

N

Νευράξονας	Νευρική αποφυάδα, που μεταφέρει νευρικές ώσεις μακριά από το κυτταρικό σώμα σε άλλους νευρώνες ή σε εκτελεστικά όργανα.
Νεύρα	Δέσμες απολήξεων νευρώνων, οι οποίες περιβάλλονται από συνδετικό ιστό (περινεύριο).
Νευρογλοιακό κύτταρο	Κύτταρο του νευρικού ιστού εξειδικευμένο στην προστασία, στήριξη και θρέψη των νευρώνων.
Νευροδιαβαστές	Χημικές ενώσεις μικρού μοριακού βάρους, οι οποίες συντίθενται στο νευρώνα και απελευθερώνονται στις συνάψεις, συμβάλλοντας στη μετάδοση της νευρικής ώσης
Νευρώνας	Κύτταρο του νευρικού ιστού, εξειδικευμένο στη μεταφορά μηνυμάτων με τη μορφή νευρικών ώσεων.
Νεφρική πύελος	Μία κοίλη περιοχή του νεφρού, που βρίσκεται στο εσωτερικό του μυελού και παραλαμβάνει τα ούρα από τα αθροιστικά σωληνάκια.
Νεφρός	Όργανο του ουροποιητικού συστήματος, που παράγει και εκκρίνει τα ούρα.
Νεφρώνας	Το νεφρικό σωληνάριο. Η ανατομική και λειτουργική μονάδα των νεφρών.
Νωτιαία νεύρα	Τα 31 ζεύγη νευρών που εκφύονται από το νωτιαίο μυελό.

O

Οδοντίνη	Συστατικό των δοντιών, παρόμοιας σύστασης με τον οστίτη ιστό.
Οιστρογόνα	Ορμόνες που εκκρίνονται από τις ωοθήκες.
Ομοίωση	Η διατήρηση σταθερού εσωτερικού περιβάλλοντος στον οργανισμό μας (θερμοκρασία, αρτηριακή πίεση κτλ.).
Ομφάλιος λώρος	Η δομή που συνδέει το έμβρυο με τον πλακούντα και περιέχει αγγεία.

Ορμόνες	Χημικές ουσίες-μηνύματα, που παράγονται σε μικρές ποσότητες σε ορισμένες περιοχές του σώματος, και μεταφέρονται σε άλλες με την κυκλοφορία του αίματος.
Οστέινη ουσία	Το οργανικό μέρος του οστίτη ιστού. Αποτελείται από άμορφη θεμέλια ουσία και από ίνες κολλαγόνου.
Οστεοβλάστες	Κύτταρα του οστίτη ιστού, που έχουν ως έργο τη σύνθεση των οργανικών ουσιών.
Οστεοκλάστες	Πολυπύρηννα γιγαντοκύτταρα, που αποδομούν τον οστίτη ιστό.
Οστεοκύτταρα	Κύτταρα του οστίτη ιστού, που προήλθαν από τους οστεοβλάστες. Περιβάλλονται από μεσοκυττάρια ουσία.
Οστέωση	Η διαδικασία αντικατάστασης του υμενώδους σκελετού από οστίτη ιστό.
Οστίτης ιστός	Ένας από τους σκληρότερους ιστούς του σώματος, από τον οποίο αποτελούνται τα οστά.
Ουδετερόφιλα	Κοκκιώδη λευκοκύτταρα, που αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό των λευκοκυττάρων. Τα πρώτα που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια των μολύνσεων.
Ουρήθρα	Σωλήνας, που απομακρύνει τα ούρα από την ουροδόχο κύστη στο περιβάλλον.
Ουρητήρας	Ένας από τους δύο σωλήνες που μεταφέρουν τα ούρα από τους νεφρούς στην ουροδόχο κύστη.
Ουρία	Συστατικό των ούρων, προϊόν του μεταβολισμού των αμινοξέων.
Ουρικό οξύ	Συστατικό των ούρων, προϊόν του μεταβολισμού των νουκλεϊνικών οξέων.
Ουροδόχος κύστη	Όργανο αποθήκευσης των ούρων, πριν αυτά αποβληθούν μέσω της ουρήθρας.

Π

Πάγκρεας	Μεικτός αδένας προσαρτημένος στο γαστρεντερικό σωλήνα, του οποίου η εξωκρινής μοίρα παράγει το παγκρεατικό υγρό, ενώ η ενδοκρινής τις ορμόνες, που ρυθμίζουν τη συγκέντρωση της γλυκόζης στο αίμα..
Παγκρεατική αμυλάση	Ένζυμο του παγκρεατικού υγρού, το οποίο ολοκληρώνει την πέψη του αμύλου στο λεπτό έντερο.
Παγκρεατική λιπάση	Ένζυμο του παγκρεατικού υγρού, που διασπά τα λίπη στο λεπτό έντερο.
Παγκρεατικό υγρό	Υγρό που εκκρίνεται από την εξωκρινή μοίρα του παγκρέατος. Περιέχει προένζυμα για τη διάσπαση των θρεπτικών ουσιών της τροφής.
Παρεγκεφαλίδα	Τμήμα του εγκεφάλου, που συντονίζει τις κινήσεις των σκελετικών μυών και παίζει ρόλο στην ισορροπία.
Πέος	Το εξωτερικό γεννητικό όργανο του άντρα, μέσα από το οποίο περνάει η ουρήθρα.
Πεπτικά ένζυμα	Ειδικά ένζυμα, που, στις περισσότερες περιπτώσεις, εκκρίνονται στα διάφορα τμήματα του γαστρεντερικού σωλήνα και συμβάλλουν στη διάσπαση των συστατικών της τροφής
Πεπτικά υγρά	Εκκρίσεις των αδένων του πεπτικού συστήματος, που συμβάλλουν στη διεργασία της πέψης. Πεπτικά υγρά είναι το σάλιο, το γαστρικό υγρό, το παγκρεατικό υγρό και το εντερικό υγρό.
Περιμύιο	Συνδετικός ιστός, που περιβάλλει μια μυϊκή δέσμη.
Περίοστεο	Συνδετικός ιστός, που περιβάλλει το οστό.

Περισταλτική κίνηση	Βασική προωθητική κίνηση της τροφής κατά μήκος του γαστρεντερικού σωλήνα, που επιτυγχάνεται με ρυθμικές συσπάσεις των μυών των τοιχωμάτων του.
Πέψη	Το σύνολο των μηχανικών και χημικών διεργασιών στο γαστρεντερικό σωλήνα, που έχει ως αποτέλεσμα τη διάσπαση των θρεπτικών ουσιών σε απλά μόρια, τα οποία μπορούν να απορροφηθούν.
Πειψίνη	Το σημαντικότερο ένζυμο του γαστρικού υγρού, που διασπά τις πρωτεΐνες σε ολιγοπεπτίδια.
Πήξη του αίματος	Η διαδικασία κατά την οποία, μετά από ένα μικρό τραυματισμό κάποιου αγγείου, σχηματίζεται ένα ινώδες δίκτυο στο αίμα, το οποίο σταματά την περαιτέρω απώλεια αίματος.
Πλακούντας	Το όργανο που σχηματίζεται από το χόριο του εμβρύου και από τους ιστούς του ενδομήτριου. Διά μέσου αυτού του οργάνου το έμβρυο εξασφαλίζει τις θρεπτικές ουσίες και απομακρύνει τις άχρηστες. Ο πλακούντας εκκρίνει προγεστερόνη και οιστρογόνα, που εμποδίζουν την ωρίμανση νέων ωθυλακίων.
Πλάσμα	Το υγρό μέρος του αίματος, που περιέχει όλα τα συστατικά εκτός από τα έμμορφα.
Πνευμονική κυκλοφορία	Το τμήμα του κυκλοφορικού συστήματος που μεταφέρει το αίμα από την καρδιά στους πνεύμονες και το οξυγονωμένο αίμα από τους πνεύμονες στην καρδιά.
Προγεστερόνη	Ορμόνη, που εκκρίνεται από το ωχρό σώματιο και από τον πλακούντα.
Προθρομβίνη	Πρωτεΐνη του πλάσματος, που μετατρέπεται σε θρομβίνη κατά τη διαδικασία πήξης του αίματος.
Προλακτίνη	Ορμόνη, που εκκρίνεται από τον υποθάλαμο και ενεργοποιεί την παραγωγή του γάλακτος από τους μαστικούς αδένες.
Προμήκης	Τμήμα του στελέχους του εγκεφάλου, που εντοπίζεται ανάμεσα στη γέφυρα και στην παρεγκεφαλίδα.
Προστάτης	Αδένας, που βρίσκεται κάτω από την ουροδόχο κύστη των ανδρών και συμβάλλει στην παραγωγή του σπέρματος.
P	
Ραβδία	Φωτοϋποδοχείς στον αμφιβληστροειδή του οφθαλμού. Περιέχουν τη φωτοευαίσθητη ουσία ροδοψίνη και παρέχουν τη δυνατότητα ασπρόμαυρης όρασης ακόμα και σε αμυδρό φωτισμό.
Σ	
Σαρκείλημα	Η κυτταρική μεμβράνη της σκελετικής μυϊκής ίνας.
Σαρκομέριο	Επαναλαμβανόμενες όμοιες μονάδες, που αποτελούν το μυϊκό ινίδιο.
Σαρκόπλασμα	Το κυτταρόπλασμα της σκελετικής μυϊκής ίνας.
Σκελετικός μυϊκός ιστός	Μυϊκός ιστός, του οποίου οι ίνες εμφανίζουν γραμμώσεις. Η συστολή των ινών του γίνεται με την βούλησή μας.
Σπερματογένεση	Η διαδικασία παραγωγής σπερματοζωαρίων στον άντρα.
Σπερματοζωάριο	Το ώριμο γαμετικό κύτταρο των αντρών. Αποτελείται από τρία μέρη: την κεφαλή, το ενδιάμεσο σώμα και την ουρά.

Σπογγώδης οστέινη ουσία	Οστέινη ουσία με αραιή διάταξη και χωρίς οστεώνες. Μέσα στις κοιλότητες της, τις μυελοκυψέλες, βρίσκεται ερυθρός μυελός των οστών.
Στεφανιαία αρτηρία	Αρτηρία, που τροφοδοτεί με αίμα την καρδιά.
Συμπαγής οστέινη ουσία	Οστέινη ουσία με πυκνή διάταξη, στην οποία σχηματίζονται οστεώνες.
Συναπτικά κοκκία	Κοκκία, που παράγονται από το σύστημα Golgi του νευρώνα, στα οποία είναι αποθηκευμένοι οι νευροδιαβιβαστές πριν από την απελευθέρωσή τους από το προσυναπτικό άκρο
Συναπτική σχισμή	Ο χώρος ανάμεσα στις κυτταρικές μεμβράνες του προσυναπτικού και του μετασυναπτικού άκρου σε μία σύναψη.
Σύναψη	Περιοχή λειτουργικής σύνδεσης ενός νευρώνα με άλλο νευρώνα ή με εκτελεστικό όργανο.
Σύνδεσμοι	Ταινίες από παχύ συνδετικό ιστό, που προσφύονται σε αρθρώμενα οστά.

Τ	
Τελική κινητική πλάκα	Το ειδικό σωματίο που σχηματίζεται στη μυϊκή ίνα κατά τη νευρομυϊκή σύναψη.
Τελικό κομβίο	Μικρή διόγκωση στις απολήξεις του νευράξονα, από την οποία εκκρίνονται οι νευροδιαβιβαστικές ουσίες
Τένοντες	Ίνες συνδετικού ιστού, που συνδέουν τα άκρα του μυός με τα οστά.
Τεστοστερόνη	Η κύρια ανδρική φυλετική ορμόνη, η οποία είναι υπεύθυνη για τη φυσιολογική ανάπτυξη των γεννητικών οργάνων και για την εμφάνιση των δευτερευόντων χαρακτηριστικών του αντρικού φύλου.
Τετανική συστολή	Παρατεταμένη μυϊκή συστολή υπό την επίδραση πολλαπλών ερεθισμάτων, με συγκεκριμένη συχνότητα.
Τοκετός	Η γέννηση του νεογνού και η απομάκρυνση του πλακούντα.
Τραχεία	Κυλινδρικός σωλήνας, μέρος της αναπνευστικής οδού, που βρίσκεται μεταξύ του λάρυγγα και των βρόγχων.
Τράχηλος	Το κάτω στενό πέρασμα της μήτρας, που οδηγεί στον κόλπο.
Τριχοειδή	Μικροσκοπικά αγγεία, που συνδέουν τα αρτηρίδια με τα φλεβίδια. Από τα λεπτά τοιχώματά τους εισέρχονται και εξέρχονται διάφορες ουσίες στο αίμα.
Τυμπανική μεμβράνη	Λεπτή μεμβράνη στο τέλος του ακουστικού πόρου. Μεταδίδει τους ήχους στα ακουστικά οστάρια.

Υ	
Υποδοχείς	Ειδικά μόρια στη μεμβράνη του κυττάρου, που συνδέονται, λόγω ειδικής στερεοδιαμόρφωσης, με ορμόνες, νευροδιαβιβαστές κ.ά.

Φ	
Φαία ουσία	Περιοχές στον εγκέφαλο και στο νωτιαίο μυελό, που αποτελούνται κυρίως από σώματα νευρώνων.
Φλέβες	Αγγεία, που μεταφέρουν το αίμα από τα φλεβίδια στην καρδιά. Χαρακτηριστικό τους είναι τα μη ελαστικά τοιχώματα.
Φλεβίδια	Αγγεία, που μεταφέρουν το αίμα από τα τριχοειδή στις φλέβες.

Φωνητικές χορδές

Αναδιπλώσεις ιστών του λάρυγγα, οι οποίες παράγουν ήχους, όταν πάλονται.

Χ

Χοληδόχος κύστη

Κύστη στο κάτω μέρος του ήπατος, στην οποία αποθηκεύεται η χολή, που εκκρίνεται από τα ηπατικά κύτταρα.

Χολή

Υγρό, το οποίο εκκρίνεται από τα ηπατικά κύτταρα και συμβάλλει στην γαλακτωματοποίηση των λιπών.

Χόνδρινος ιστός

Ειδική μορφή ερειστικού ιστού.

Χόριο

Εξωεμβρυϊκή μεμβράνη, η οποία σχηματίζει ένα εξωτερικό περίβλημα γύρω από το έμβρυο και συμβάλλει στο σχηματισμό του πλακούντα.

Χυλομικρά

Σφαιρίδια από λίπη, χοληστερόλη και μία λιποπρωτεΐνη, που σχηματίζονται στο ενδοπλασματικό δίκτυο των επιθηλιακών κυττάρων του εντέρου, και περνούν στο λεμφικό σύστημα.

Χυλός

Παχύρρευστη μάζα, που δημιουργείται μετά την επεξεργασία της τροφής στο στομάχι.

Ω

Ωάριο

Το γαμετικό κύτταρο των γυναικών. Στην πραγματικότητα πρόκειται για το ωκύτταρο, που προήλθε μετά την πρώτη μειωτική διαίρεση.

Ωογένεση

Η διαδικασία σχηματισμού ενός ώριμου ωαρίου από άωρα γαμετικά κύτταρα.

Ωοθήκη

Το όργανο (στις γυναίκες) που παράγει τα ωάρια και τις ορμόνες οιστρογόνα και προγεστερόνη.

Ωοθυλακικός κύκλος

Οι περιοδικές μεταβολές που γίνονται στις ωοθήκες (κάθε 28 ημέρες περίπου), με σκοπό την ωρίμανση και την απελευθέρωση ενός ωαρίου.

Ωοθυλακιορρηξία

Η ρήξη του ωοθυλακίου και η απελευθέρωση ενός ώριμου ωαρίου.

Ωοθυλάκιο

Συσσωμάτωμα κυττάρων, μέσα στο οποίο ωριμάζει το ωάριο. Μετά την ωοθυλακιορρηξία μετατρέπεται σε ωχρο σώματιο. Τα ωοθυλάκια βρίσκονται στις ωοθήκες και παράγουν επίσης τις γυναικείες ορμόνες.

Ωχρή κηλίδα

Περιοχή του αμφιβληστροειδούς, αντιδιαμετρικά του κρυσταλλοειδούς φακού, που περιέχει πολυάριθμα κωνία.

Ωχρο σώματιο

Η κίτρινη δομή που προέρχεται από ένα ωοθυλάκιο μετά την ωοθυλακιορρηξία. Παράγει την ορμόνη προγεστερόνη.

ΠΗΓΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΑΠΕΙΡΟ ΕΠΕ: σελ. 9 (Έμβρυο), σελ. 20 (Λαϊκή αγορά στη Ταϊλάνδη, φωτ. Marche Flotant), σελ. 86 (Αυτοδύτες κατά τη διάρκεια αποστολής του J. Cousteau στη Μικρονησία), σελ. 122 (Ακτινογραφία οσφυϊκής περιοχής σπονδυλικής στήλης), σελ. 197 (Φιλαρμονική ορχήστρα), σελ. 198 (Li Lu, Κίνα, σε άσκηση δοκού, Ολυμπιακοί Αγώνες 1992, Βαρκελώνη), σελ. 218 (Γονιμοποίηση ωαρίου).

Ίσσαρης-Press: σελ. 125 (Μυελοκυψέλες), σελ. 128 (Οστεοπόρωση), σελ. 233 (Έμβρυο ηλικίας έξι μηνών), σελ. 246 (Οικογένεια).

Περικλής Πιαλόγλου: σελ. 152 (Νευρικά κύτταρα), σελ. 169 (Αθλήτρια πετοσφαίρισης), σελ. 177 (Hoya carnosia).

Θ. Χρυσχοϊδης ΕΠΕ: σελ. 136 (Νίκη Ξάνθου, Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Στίβου, Αθήνα 1997), σελ. 178 (Φίλαθλοι).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Principles of Neural Science*, Erick R. Kandel, James H. Schwartz and Thomas M. Jessell 3rd ed., 1991, Prentice Hall International Inc.
- The New Penguin Dictionary of Biology*, 8th ed, 1992, Penguin Books.
- Biologie Humaine, Anatomie, Physiologie, Santé*, Bruno Anselme, Eric Périlleux, Daniel Richard, 2e ed., 1995, Nathan.
- Science, *Patterns of Aging*, p. 41-74, Volume 273, Number 5271, 1996, American Association for the Advancement of Science.
- Biology an Exploration of Life*, Carol H. Mc Fadden and William T. Keeton, 1995, W.W. Norton and Co.
- Scientific American, *Mind and Brain*, September 1992 (special issue), Scientific American Inc.
- Understanding Biology*, P. Raven, G. Johnson, 3rd ed., 1995, Wm. C. Brown Publishers.
- Human Biology*, Sylvia S. Mader, 4th ed., 1995, Wm. C. Brown Publishers.
- Human Anatomy and Physiology*, John W. Hole Jr., 5th ed., 1990 Wm. C. Brown Publishers.
- Βιολογία Α' Γυμνασίου, Καστορίνης Α., Κατσώρχης Θ., Μουτζούρη - Μανούσου Ε., Παυλίδης Γ., Περράκη Β., Σαπναδέλλη - Κολόκα Α., Ο.Ε.Δ.Β., 1997.
- Φυσιολογία του Ανθρώπου, Guyton, 3η έκδοση, Ιατρικές Εκδόσεις Λίτσας, Αθήνα 1984.
- Επίτομη Φυσιολογία, Ι. Χατζημηνά, 2η έκδοση, Επιστημονικές Εκδόσεις Γρηγόριος Παριζιάνος, Αθήνα 1987.
- Βιολογία Γ' Λυκείου, Αργύρης Ι, Κοτσυφάκη Ε., Μάργαρης Ν., Μάρκου Ε., Παπαδόπουλος Ν., Παπαφίλης Α., Παταργιάς Φ., Σέκερης Κ., ΟΕΔΒ, Αθήνα 1997.
- Βασική Ιστολογία, Luis C. Jungueira, José Carneiro, John A. Long, Ιατρικές Εκδόσεις Πασχαλίδη, 1988.
- Human Anatomy and Physiology*, Kent M. Van de Graaft and R. Nard Rhees, 2nd ed, 1987, Mc Graw - Hill.
- Biology*, H. Curtis and Barnes N., 5th ed., 1989, Worth Publishers Inc.
- Essentials of Biology*, Janet L. Hopson and Norman K. Wessells 1990, McGraw - Hill.
- Essentials of Anatomy and Physiology*, Frederic H. Martini and Edwiin F. Bartholomew, 1997, Prentice - Hall Inc.
- Biology for Life*, M.B.V. Roberts, 1986, Nelson.
- Human Anatomy*, Kent M. Van de Graaff, 4th ed., 1995, Wm. C. Brown Publishers.
- The Nature of Life*, John. H. Postlethwait and Janet L. Hopson 2nd ed, 1992, Mc Graw - Hill Inc.
- Human Biology and Health Studies*, Peter Girens and Michael Reiss, Editor Martiin Rowland, 1996, Nelson.
- Αγωγή σε θέματα Υγείας, Β.Ν. Περράκη, Φ.Γ. Μπαρώνα, Ι.Σ. Παπασιδέρη, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα 1992.
- Fundamentals of Anatomy and Physiology*, Frederic H. Martini, 4th ed., 1998, Prentice Hall International.
- Biologie, Premières A & B*, J. P. Boden, J.N. Cloarec, J.P. Floc'h, B. Gandin, J. Lamarque, P. Lamarque, C. Lizeaux, R. Tavernier and Videand, 1988, Bordas Paris.
- Biologie*, A. Bal, E. Maury, C. Tortora and C. Rabut, 1996, Hachette Éducation.
- Μαθήματα Φυσιολογίας Ζώων Ι και ΙΙ, Ισιδωρος Δ. Μπέης, Εκδόσεις Γιαχρούδη-Γιαπούλη, Θεσσαλονίκη 1993.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

α

αγγειώδεις σπείραμα 105
αδένας 11, 23, 207, 180
    γαστρικοί 26
    επινεφρίδια 210
    ενδοκρινής 12, 153, 205, 153
    εξωκρινής 12, 205
    ήπαρ 30
    θύμος 210, 82
    θυρεοειδής 209
    μεικτός 12, 30, 205, 210, 220, 221
    πάγκρεας 30
    όρχεις 220
    παραθυροειδείς 209
    σιελογόνοι 25
    υπόφυση 173
    ωθήκες 221
αθροιστικό σωληνάριο 106
αιδοίο 221
αίμα 13, 65
    αιμοπετάλια 13, 65, 68, 69
    αιμοροφιλία 69
    αιμοσφαιρίνη 65, 66, 73, 92, 96
    αναιμίες 73, 237
    ερυθροκύτταρα 13, 54, 65, 73, 93
    λευκοκύτταρα 13, 65, 67
    λευκοπενία 68
    λευχαμίες 67
    ομάδες αίματος 70
    πήξη του αίματος 13, 29, 69
    πλάσμα του αίματος 13, 65, 68
αιμοφόρα αγγεία
    αγγειοπλαστική 63
    ανεύρισμα 62
    αορτή 51
    αρτηρίες 50, 51, 53, 60, 88, 89, 105
    αρτηριοσκλήρυνση, 62, 67
    τριχοειδή 50, 53, 54, 88, 106
    φλέβες 50, 53, 54, 60, 105
αισθητική οδός 162, 174, 185
ακίνητη 141, 142
ακουστικά οστάρια 195
ακουστικές ακρολοφίες 198
ακουστικές κηλίδες 198
αμνιακός σάκος 231, 234

αμνιοπαρακέντηση 237
αμφιβληστροειδής 187
ανερέθιστη περίοδος 157
αντανακλαστικό τόξο 91, 162, 163, 179, 189
αντλία Na^+ / K^+ 155, 156
απέκκριση 103
άρθρωση 129, 130
    συνάρθρωση 129
    διάρθρωση 129
αρτηριακή πίεση 56, 173
αυτόνομο νευρικό σύστημα 52, 173, 179, 180
    συμπαθητικό 52, 179
    παρασυμπαθητικό 52, 179

β

βαλβίδες 50, 51, 80
βιταμίνες 21, 26, 29, 35, 40, 128, 192, 193, 236
βλαστίδιο 229
βλέννα 26, 29, 22, 25, 93
βλεννογόνος 23, 26, 28, 87, 187, 200, 221
βλεφαρίδες 11, 199, 200
βρόγχος 88

γ

γάγγλια 161, 179
γαλακτωματοποίηση 30, 35
γαστρεντερικός σωλήνας 22, 232
γαστρικό υγρό 26
γευστικοί κάλυκες 200
γήρανση 247
γλυκόζη 34, 35, 41, 106, 115, 145
γλωττίδα 88

δ

δέρμα 115, 186, 187
διαφοροποίηση 11, 232
διάφραγμα 89, 90
δήθηση 106
δόντια 23, 25, 237
δυναμικό
    ενέργειας 156
    ηρεμίας 155

ε

εισπνοή 87, 90
 εκπνοή 87, 90
 εγκεφαλονωτιαίο υγρό 164, 167
 εγκέφαλος 164, 166, 232
 εκτελεστικά όργανα 153, 157, 163
 έλυτρο του Bowman 105, 106
 εμφύτευση 229, 230
 ενδομύϊο 141
 εξοικείωση υποδοχέα 199
 εξωεμβρυϊκές μεμβράνες 231, 234
 επιδιδυμίδα 220
 ερέθισμα 156, 177, 185
 ερυθρός μυελός 73, 125, 126
 εφηβεία 220, 247

ζ

ζυγωτό 11, 227

η

ήπαρ 30, 41

θ

θάλαμος 173, 187
 θρεπτικές ουσίες 21
 θρομβίνη 69
 θώρακας 90

ι

ινωδογόνο 68, 69
 ίριδα 187, 189
 ισορροπία 174, 198
 ιστός 11
 επιθηλιακός 11, 87, 92
 ερειστικός 12, 139, 140
 λιπώδης 12, 23, 41, 43
 μυϊκός 14, 139, 189, 221
 νευρικός 15, 153
 οστίτης 13, 124, 127
 σπογγώλης οστίτης 125, 126, 129
 συμπαγής οστίτης 124, 126, 129
 συνδετικός 12, 23, 127, 140
 χόνδρινος 131
 ιωδοψίνη 193

κ

καρδιά 49
 καρδιακός παλμός 52, 53
 κατάποση 25
 κέντρο
 ακοής 169, 171, 196
 αναπνευστικό 91
 Broca 169, 173, 193
 γεύσης 171
 λειτουργιών 166
 όρασης 169, 171
 όσφρησης 171, 199
 σωματικών αισθήσεων 169, 187
 κάπνισμα 236, 247, 96, 94, 97, 62, 57
 κερατοειδής 187, 189, 191, 193
 κινητική μονάδα 144, 145
 κινητική οδός 162
 κοιλίες
 καρδιάς 51,
 εγκεφάλου 164, 167
 κόλποι καρδιάς 89
 κρυσταλλοειδής φακός 187, 189, 190, 191
 κύκλος
 εμμηνορρυσιακός 222
 ωοθυλακικός 222
 ενδομήτριος 222
 κυκλοφορία
 μικρή 59, 60
 μεγάλη 59, 60
 στεφανιαία 59, 60
 κωνία 187, 192

λ

λάρυγγας 88
 λάχνες 28, 11
 μικρολάχνες 11, 28
 λέμφος 35, 49, 80
 λευκή ουσία 165, 167, 174
 λίπη 35, 41, 21, 28, 238

μ

μεσοκυττάρια ουσία 12, 124, 128
 μεσοκυττάριο υγρό 55
 μεσοκυττάριος χώρος 92
 μεταβολισμός 40, 103
 μήνιγγες 164, 166

μήτρα 221, 234, 243
μνήμη 171, 176, 177
μυελοκυψέλες 125, 126
μυϊκή ίνα 14, 141
μυϊκή συστολή 139, 142, 146
    ισομετρική 145
    ιστονική 145
    απλή 144
    τετανική 144
μυϊκός κάματος 145
μυϊκός τόνος 145, 174, 117
μυοκάρδιο 14, 49
    έμφραγμα μυοκαρδίου 61
μυοσίνη 141
μυοσφαιρίνη 142
μυς 140
    ανταγωνιστής 141
    διάφραγμα 89
    κύριος 141
    μεσοπλεύριος 89

ν

νευράξονας 153
νεύρα 161
    εγκεφαλικά 161
    νωτιαία 162, 165
νευρική ώση 156, 158
νευρογλοιακό κύτταρο 15, 153, 154
νευροδιαβιβαστές 157, 159
    ακετυλοχολίνη 158
νευρώνας 15, 153
νεφρός 104, 105
    μεταμόσχευση νεφρού 110
νεφρική ανεπάρκεια 109
νεφρώνας 105
νωτιαίος μυελός 165, 232

ο

ομοίσταση 114, 153
ομφάλιος λώρος 231
όργανο Corti 195, 197
ορμόνες 22, 30, 128, 205, 206
    αδρεναλίνη 210
    αλδοστερόνη 210
    αντιδιουρητική 113, 209
    αυξητική 127, 208, 211

γλυκαγόνη 12, 115, 210
γοναδοτροπίνη 230
θυλακιοτρόπος 208, 222, 226
θυροξίνη 209
ινσουλίνη 12, 115, 210, 213
καλσιπονίνη 209
κορτιζόλη 210
μελατονίνη 210
νοραδρεναλίνη 210
οιστρογόνα 221, 222, 243
παραθορμόνη 209
προγεστερόνη 221, 222, 243
πεπτιδικές 206
προλακτίνη 208
στεροειδείς 206
τεστοστερόνη 220
ωχριοτρόπος 208, 222
ωκυτοκίνη 209, 232
όρχεις 213, 226
οστεοβλάστες 127, 128
οστεοκλάστες 128
οστεοκύτταρα 124
οστέωση 127
οσπίτης ιστός 13, 124
οσφρητικός βλεννογόνας 159
ουρήθρα 104, 220
ουρητήρας 104
ουρία 106, 109
ουρικό οξύ 109
ουροδόχος κύστη 104

π

πάγκρεας 30, 210, 115
παγκρεατικό υγρό 30
παγκρεατικά ένζυμα 34, 35
    παγκρεατική αμυλάση 34
    παγκρεατική λιπάση 35
    πεπτιδάσες 34
παρεγκεφαλίδα 174, 198
πέος 220, 227
πεπτικά υγρά 26
περίοστεο 126, 128, 129
περισταλτική κίνηση 22, 26
πέψη 21, 28
πεψίνη 26, 34
πλακούντας 71, 230, 231, 234, 236

πνεύμονες 87, 88, 89, 233
πνευμονική κυψελίδα 11, 88, 90, 94
προμήκης 170, 173, 198, 180
πρωτεΐνες 21, 26, 30, 34, 41, 68

ρ

ραβδία 187, 192
ρύθμιση
    θερμοκρασίας 115, 116, 118, 180
    συγκέντρωσης γλυκόζης 115
    καρδιακού ρυθμού 163, 17, 180, 210
    ισορροπίας 198
ροδοψίνη 192

σ

σαρκείλημα 141
σαρκομέριο 141
σαρκόπλασμα 141
σπερματοζώαρια 219, 226, 240, 241, 243
σπλήνας 82
σπόνδυλος 132
συναπτικά κοκκία 158
συναπτική σχισμή 158
σύναψη 157
    νευρομυϊκή 143
    χημική 157
σύνδεσμοι 12, 131

τ

τελική κινητική πλάκα 143
τελικό κομβίο 153, 157, 158
τένοντες 12, 140
τοκετός 234
τραχεία 88
τυμπανικός υμένας 195

υ

υδατάνθρακες 34, 41
υποδοχείς 90, 91, 116, 153, 179, 185,
    186, 187, 200,
υποθάλαμος 117, 173, 180, 207
υπόφυση 207, 211

φ

φάρυγγας 88
φαιά ουσία 165, 167, 174

φλοιός
    νεφρού 105
    ημισφαιρίων 167
φωνητικές χορδές 88, 220

χ

χοληδόχος κύστη 30
χολή 29, 30
χυλομικρά 35
χυλός 26

ω

ωάριο 227, 235, 241
ωοθήκη 221
ωχρή κηλίδα 189

ΕΚΔΟΣΗ Β' 1999 - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 30.000 - ΑΡ. ΣΥΜΒΑΣΗΣ 2076/19-4-99

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Α. ΤΣΙΜΠΙΝΟΥ Π. ΦΡΟΝΙΣΤΑΣ Ο.Ε. - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΠΑΝ. ΟΚΤΩΡΑΤΟΣ, ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΙΚΗ Ε.Π.Ε.